

RUSIJA: MASINIAI PROTESTAI CHABAROVSKĖ

Rusijoje susiformavo politinės įtampos ir nepasitenkinimo Kremliumi židiny. Tai prasidėjo Tolimųjų Rytų regione, Chabarovsko mieste, po to, kai liepos 9 d. ten buvo sulaikytas, nugabentas į Maskvą ir dviem mėnesiams areštuotas buvęs šio krašto gubernatorius Sergejus Furgalas. Jis kaltinamas verslininkų nužudymų organizavimu prieš 15 metų. Furgalas kaltinimus neigia.

Po S. Furgalo arešto Chabarovske nesiliovė masinės eisenos ir mitingai, per kuriuos reikšta parama nušalintajam gubernatoriui ir atvirai kritikuota federalinė valdžia. Skelbiama, kad masinėse protesto akcijose liepos 11 ir 18 dienoms dalyvavo nuo 35 iki 50 tūkst. žmonių (svoboda.org). Valdžios kontroliuojama žiniasklaida praneša, kad liepos 18 d. į Chabarovsko gatves išėjo apie 9-10 tūkst. žmonių, o nepriklausomi šaltiniai nurodo gerokai didesnius skaičius: no 80 iki 100 tūkst. Protestuotojai reikalavo išleisti į laisvę S. Furgalą ir teisti jį Chabarovske, o ne Maskvoje. Su Chabarovksu solidarizavosi ir protesto akcijas rengė kiti regiono miestai bei miesteliai, taip pat – Rusijos rytuose esantys Blagoveščenskas, Vladivostokas, Novosibirskas.

Nuo liepos 17 d. prie stichinių nesankcionuotų mitingų prisidėjo vadinamoji sisteminė opozocija – Rusijos komunistų partija. Jos atstovai pareikalavo nutraukti politikų ir žurnalistų persekiojimą ir paskelbti negaliojančiais neseniai vykusio referendumo rezultatus, leidžiančius V. Putinui likti prezidento poste iki gyvos galvos.

Per gubernatoriaus rinkimus 2018 metais S. Furgalas, atstovavęs Vladimiro Žirinovskio partijai, nugalėjo prezidentinės partijos „Jedinaja Rossija“ kandidatą, iki tol ėjusį regiono vadovo pareigas. 2019 m. „Jedinaja Rossija“ pralaimėjo rinkimus į Chabarovsko krašto tarybą. S. Furgalas tapo pirmuoju sisteminės opozicijos gubernatoriumi tarp nugalėjusiųjų prezidentinės partijos atstovus 2018 m., prieš kurį pradėta baudžiamoji byla.

Liepos 20 d. oficialiai pranešta, kad laikinuoju Chabarovsko gubernatoriumi prezidentas Vladimiras Putinas skiria žinomą V. Žirinovskio partijos politiką Michailą Degtiariovą.

M. Degtiariovas yra pagarsėjęs savo odiozinėmis inicityvomis: uždrausti Rusijoje JAV dolerį, uždrausti LGBT atstovams kraujo donorystę,

įteisinti moterims dvi nedarbo dienas kiekviena mėnesį per mėnesines ir nustatyti valstybinį kokybės standartą (GOST) Snieguolei ir Seniui Šalčiui. Be to, M. Degtiariovas 2014 m. buvo tarp tų Rusijos Valstybės Dūmos deputatų, kurie kreipėsi Generalinę prokuratūrą, prašydami ištirti SSRS sužlugdymo aplinkybes – esą tokie „nusikaltimai“ neturi senaties. Ateinančiais metais M. Degtiariovas planavo skristi į kosmosą, bet paskyrimas Chabarovsko krašto gubernatoriumi šiuos planus galimai sujaukė.

Rusijos federalinė valdžia apsimeta, kad Tolimuosiuose Rytuose nieko rimta nevyksta, o Kremliui dirbanti šalies žiniasklaida apie įvykius pabrėžtinai tyli. Pirmadienį, liepos 20 d., per prezidento V. Putino ir M. Dehtariovo pokalbį protestų Chabarovske tema išvis nebuvo liečiama, o kalbėdamas apie savo būsimus prioritetinius darbus M. Dehtariovas paminėjo tik pasirengimą šildymo sezonui ir koronaviruso suvaldymą.

V. Žirinovskio reakcija į savo partijos atstovo gubernatoriaus poste areštą ir kito partiečio paskyrimą gubernatoriumi buvo dviprasmiška. Jis padėkojo V. Putinu už M. Degtiariovą, atsiribojo nuo mitingų Chabarovske, o apie S. Furgalą sakė, kad nebūtų priėmęs jo į partiją, jei būtų žinojęs apie jo tariamą nusikalstamą praeitį. Kita vertus, V. Žirinovskis piktinosi S. Furgalo areštu, teigė siekias jo išteisinimo ir sakė, kad Kremlius šioje situacijoje veikia „kaip Stalino laikais“ (znak.com).

Politologė Lilija Ševcova, komentuoama įvykius Chabarovske, pabrėžė Rusijos valdymo sistemos potencialą, bet kartu teigė matanti, kaip tariamas stabilumas virsta mitu. „Valdžiai pasisekė su politinės ir intelektualinės klasės konformizmu. Sistema papildomai apsidraudžia, semdamasi iš baimės, kad permamos sugriaus konstrukciją. Ne visi pasirengę gyventi griuvėsiuose. Tačiau negalima nematyti ir to, kad stabilumas virsta mitu“ (<https://echo.msk.ru/blog/shevtsova/2677145-echo/>). Ševcovos teigimu, kyla abejonių dėl „V. Putino daugumos“ egzistavimo. Biudžetinėlių priirišimas prie juos maitinančios rankos lojalumo negarantuoja. „Kiek galime tikėti gydytojų lojalumu po to, kai juos paliko be apsaugos nuo koronaviruso? Protestai Chabarovske byloja ne tik apie regionų įtūžį, bet ir apie atsirandančią socialinę bazę tiems sisteminiams politikams, kurie bandytų nusimesti Kremliaus kamanas. Turėkime galvoje, kad federalinis resursas, reikalingas perkant regionų lojalumą, senka.“